

Tekst 4 Waarom moet lezen per se leuk zijn?

(1) Ik weet niet wat voorspelbaarder is: de bezorgde constatering dat jongeren niet meer lezen, of de beoogde oplossing. Docenten moeten hun leerlingen bijbrengen hoe leuk lezen eigenlijk is. Onlangs publiceerde de Raad voor Cultuur (RvC) *De daad bij het woord*: ruim 100 pagina's aan noodklokgeluid. "Het aantal leesuren onder Nederlanders neemt al jaren af. (...) In 1975 lasen we nog gemiddeld 6,5 uur boeken per week, in 2011 was dat gedaald naar 2,5 uur." Vooral millennials lezen minder.

(2) Allicht hebben de letteren er met Facebook en WhatsApp concurrenten bij gekregen. Maar zelf zijn ze ook schuldig. "Het is onaanvaardbaar", staat berispend in het rapport, "dat een steeds groter deel van de Nederlandse bevolking zich niet kan herkennen in de literaire producten die er in het eigen taalgebied worden gemaakt." De RvC heeft het diversiteitsbeleid inmiddels ook omarmd.

(3) Minder modieus was de volgende analyse: "Het belang van boeken lezen kan niet genoeg worden onderstreept." Eens. Maar dan: "Het begint allemaal met het kweken van leesplezier." Dat moet "speerpunt" worden. De inbreng van een bevlogen docent is cruciaal, weten de auteurs.

(4) Dat hebben we eerder gehoord. In 2016 woedde er een polemiekie in *nrc.next*. Schrijver Christiaan Weijts had de leeslijst gezien van een gymnasiumleerling. "Ik schrok me kapot. Tachtig procent van wat op die vier kantjes stond, was in z'n eentje in staat om je voorgoed bij de boekenkasten weg te jagen. *Karel ende Elegast*¹⁾, Vondel, Hooft,

45 *Bilderdijk, Rhijnvis Feith*²⁾..." Geen wonder dat jongeren geen lange teksten meer lezen.

(5) Ergo: literatuuronderwijs moet leuker. Maak gebruik van games, suggereerde de RvC, of speel in op populaire series zoals *Game of Thrones*. Een truc moet het onverteerbare verteerbaar maken. Maar waarom moet literatuuronderwijs lezen leuker maken? Dat eisen we ook niet van de wiskundedocent. Zijn klas hoort de stelling van Pythagoras te kunnen toepassen. Alleen: hier ook nog eens enthousiast over raken? Als een leerling enthousiast wordt, valt het in de categorie mooi meegenomen.

(6) Rekenplezier staat – in tegenstelling tot leesplezier – niet eens in *Van Dale*. Gelukkig maar dat 'Leuk!' geen leidraad is, want vermoedelijk moest Pythagoras dan vrezen voor zijn plek in het curriculum. Hooguit een enkeling kan er de schoonheid van inzien, schouderophalend nemen de meeste leerlingen de lesstof tot zich.

(7) Eerst komt het leesplezier, vervolgens de leesvaardigheid, is de populaire aanname. Vaak gaat het andersom: er is leesvaardigheid nodig om het gelezene te kunnen waarderen. Wijn moet je ook leren drinken. Het is niet de schuld van Vondel, Hooft en Bilderdijk dat jongeren geen lange teksten meer verwerken. Het gaat mis als onderwijskundigen ervoor pleiten jongeren daarmee niet meer lastig te vallen omdat ze de concentratie hebben van een goudvis.

(8) De aanbeveling van de RvC is: "Onderzoek hoe het onderwijs effectiever methoden kan

ontwikkelen om leesvaardigheid en
90 leesplezier te bevorderen.” Ik zou
zeggen: bevorder de leesvaardigheid

en het leesplezier volgt later. Niet
noodzakelijkerwijs, maar wellicht.

*naar: Sebastien Valkenberg
in: de Volkskrant, 26 april 2018*

noot 1 *Karel ende Elegast*: Middelnederlandse literaire tekst

noot 2 Vondel, Hooft, Bilderdijk, Rhijnvis Feith: auteurs uit de Nederlandse literaire
geschiedenis

*De teksten die voor dit examen gebruikt zijn, zijn bewerkt om ze geschikt te
maken voor het examen. Dit is gebeurd met respect voor de opvattingen van de
auteur(s). Wie kennis wil nemen van de oorspronkelijke tekst(en), raadplege de
vermelde bronnen.*

*Het College voor Toetsen en Examens is verantwoordelijk voor vorm en inhoud
van dit examen.*

Tekst 4 Waarom moet lezen per se leuk zijn?

In alinea 1 en 2 is sprake van een probleem met twee verschillende oorzaken en van een beoogde oplossing voor het probleem.

- 4p 32 Wat is dat probleem, wat zijn de oorzaken en wat is de oplossing?
Neem het volgende rijtje over en zet de antwoorden erachter.
probleem:
oorzaak 1:
oorzaak 2:
oplossing:

In alinea 3 wordt het belang van leesplezier en van een bevlogen docent besproken.

- 1p 33 Welk verband heeft alinea 4 met alinea 3?
Alinea 4

- A geeft een tegenvoorbeeld van het belang dat leesplezier heeft voor leerlingen.
- B laat zien dat naast leesplezier kortere teksten belangrijk zijn om leerlingen aan het lezen voor de lijst te krijgen.
- C noemt een andere voorstander van het idee dat leesplezier erg belangrijk is om leerlingen als lezers te behouden.
- D weerspreekt het belang dat leesplezier heeft bij het geven van literatuuronderwijs aan leerlingen.

Tekstfragment 3 komt uit een reactie op tekst 4.

tekstfragment 3

(1) Dat leesvaardigheid een voorwaarde is voor leesplezier, zoals onlangs door een filosoof gesteld werd, is evident. Maar de veronderstelling dat leesvaardigheid vanzelf tot leesplezier zal leiden wordt gelogenstraft door jarenlang internationaal onderzoek door de OESO en de International Association for the Evaluation of Educational Achievement. Daaruit blijkt dat Nederlandse leerlingen in vergelijking met andere landen prima scoren op leesvaardigheid, maar dat zij extreem laag scoren op leesplezier.

(2) De roep van de Raad voor Cultuur om meer aandacht voor leesplezier is dan ook geheel terecht en moet zeer serieus genomen worden, omdat alleen mensen die met plezier lezen ook in hun vrije tijd een boek pakken, ook nadat ze de school hebben verlaten. En door te blijven lezen, onderhouden ze hun leesvaardigheid. De waarde van lezen, zowel voor de taalontwikkeling als voor de persoonlijke ontwikkeling van mensen, is door talloze studies aangetoond.

*naar: Kees Broekhof
in: de Volkskrant, 30 april 2018*

De titel van tekst 4 is 'Waarom moet lezen per se leuk zijn?'
Tekstfragment 3 geeft als antwoord op deze vraag een
oorzaak-gevolgketen.

3p 34 Geef deze keten weer.

Neem daartoe de volgende woorden over en vul ze zo aan dat er
volledige zinnen ontstaan.

Alleen ...

Daardoor ...

en dat ...

"Schrijver Christiaan Weijts had de leeslijst gezien van een
gymnasiumleerling. 'Ik schrok me kapot.'" (regels 37-40)

1p 35 Leg uit wat maakte dat Weijts zich kapotschrok van de leeslijst.

Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je
antwoord niet meer dan 25 woorden.

“Het is niet de schuld van Vondel, Hooft en Bilderdijk dat jongeren geen lange teksten meer verwerken.” (regels 78-81)

- 1p **36** Hoe komt het volgens de auteur van tekst 4 **wel** dat jongeren geen lange teksten meer verwerken?
Geef antwoord in een of meer volledige zinnen.

“Maar waarom moet literatuuronderwijs lezen leuker maken?”
(regels 53-55)

In alinea 5 en 6 wordt, als reactie op deze vraag, gebruikgemaakt van een argumentatieschema.

- 1p **37** Welk argumentatieschema komt het duidelijkst naar voren in alinea 5 en 6 samen?
een argumentatieschema op basis van
- A kenmerk of eigenschap
 - B oorzaak en gevolg
 - C vergelijking
 - D voor- en nadelen

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift.